

BOTANISKA NOTISER.

Lund.

Augusti.

1842.

17. *Novitiarum Floræ Suevicæ Mantissa tertia, auctore E. Fries. Upsaliæ 1842. Pag. 1—48. 8:o.*

Det är få arbeten, efter hvars erhållande Ref. högre längtat, än de flera afhandllingar hvilka Prof. Fries under förliden vår i Upsala publicerat under form af akademiska disputationer; efter flera förnyadde fåfånga försök har det slutligen nu lyckats honom att få se dem; och ehuru de ännu icke alla äro fullkomligt afslutade (en bland de många olägenheter, som åtfölja utgifvandet under disputationsform), så vill han icke dröja att redogöra för det, som utgifvits, förvissad att alla Botanikens dyrkare, i icke mindre grad än han sjelf, skola finna intresse af att åtminstone få en kort öfversigt af dessa förträffliga afhandlingars innehåll. Han vill först upptaga de utkomna 7 arken af tredje Mantissan till *Novitiæ Floræ Suec.*

Här beskrivas följande för Skandinaviska floran dels nya, dels förut ofullständigt utredde vexter: *Utricularia neglecta* Lehm., *Valeriana Sambucifolia* Mik., *Iris siberica* L. (funnen på flera ställen på Gottland af Kand. Afzelius, äfven med frukt men utan blommor; förut anmärkt vid Krageholm i Skåne, men der saknande både blommor och frukt. Förf. är oviss, om den af Stud. Nyman äfvenledes på Gottland funna sterila art är samma som denna); *Calamagrostis* (*Epigejos* v.) *glauca* (Blytt) funnen vid Kristiania i Norge; — skiljer sig från *C. epigejos* genom spädare utseende, smalare blad, utbredd öppen vippa, hvilken mera öfverensstämmer med *C. litorea*. — *Avena Agrostidea*, Læst. (*A. subalpestris* Hartm.). — Af *Avena elatior* anmärkes en af Afzelius på Gottland funnen form

"floribus conformibus dorso æqualiter aristatis ((perfecte Avenæ)", hvilket alldeles uphäfver skilnaden mellan släggtena *Avena* och *Arrhenatherum*. — *Poa sudetica* var. *remotta* (*P. quadripedalis* Ehrh., *P. hybrida* Auctt.) anser Förf. såssom en i fuktiga skogslundar upkommen form af den alpiska *P. sudetica*. — *Poa cnisea* All.: till denna hänföres följande trenne varieteter, som vanligen anses för egna arter: *P. distichophylla* Gaud. (ymnigast i Luleå och Torneå lappmarker på fjällsidorna); *P. flexuosa* Wahl. Carp. Suec. (*Poa laxa* Wahl. Lapp.); *P. depauperata* (Brown?) Blytt (ymnigast på de moerska fjällen jemte den näsföregående; de vaxa dock på olika lokalern; *P. flexuosa* på solöppna kullar bland *Betula* i subalpina regionen; *P. depauperata* deremot på de högsta sterila åsarna. — Öfver *Festuca duriuscula*, *glauca* och *dumetorum* meddelas intressanta anmärkingar, äfvensom diagnos och varieteter af den sistnämnda, hvilken ej förekommer i rikets inre delar, men wäl ofta i, särdeles de västra, kusttrakterna. — *Festuca silvatica* Vill., som förut var funnen på ett par ställen i södra Norge, är nu af Magister Mathesius upläckt vid Hunneberg i Vestergötland. — *Bromus inermis* L., ehuru utan tvifvel af främmande ursprung, är dock nu mycket allmän inom och utom Upsala. — *Bromus pratensis* Ehrh. med var. *simplex* (*Br. simplex* Gaud.), *Br. racemosus* L. och *Br. hordeaceus* L. diagnosticerats och deras skillnader sinsimellan och från *Br. mollis* utvecklas. — Af *Triticum* beskrifvas flera former, hvaribland en *Tr. laxum* Fr. — Under *Brachypodium* uptages *Br. loliaceum* (*Festuca loliacea* Huds. Curt.; *F. adscendens* Retz.), som väl ej är återfunnen i Sverge, men förekommer i Danmark. — Af *Elymus arenarius* anföres var. *geniculatus* Wahlenb. (*E. geniculatus* Curt.) från Halmstad. — *Alchemilla fissa* Wimm. från Norge beskrifves. — *Cuscuta halophyta* Fr. har af Afzelius funnits äfven på Gottland. — *Potamogeton nigrescens* n. sp. från Luleå Lappmark och från Hösmo-å i östra Småland beskrifves; — står närmast *P. rufescens* för hvars var. den i Nov. Fl. Suec. ansetts. — *Symphytum patens* Auctt. pr. p. förklaras för den sannskyldiga *S. orientale* L. — *Primula scollia* Hook. karak-

teriseras; till denna art hör all i våra fjäll- och nordliga bergstrakter förekommande *Pr. farinosa*. — *Ulmus campestris* Sm. (*U. tetrandra* Schlk.) med varr. *suberosa* och *glabra*, samt *U. montana* Sm. (*U. camp. Suecorum*) med varr. *major* och *nitida* beskrivas; den förra bland dessa arter finnes blott på Gotland och Öland. — Anmärkningar framställas öfver *Heraclea*. — *Conioselinum* Fisch. med arten *C. tataricum* Fisch. (*C. Fischeri* Wimm. & Grab.), under förra året upptäckt af Blytt i Finmarken, diagnosticeras. — Anmärkningar meddelas rörande *Sium latifol.* varr. *longifol.* och om *Gagea stenopetalc*; samt om åtskilliga former af *Juncus*; bland dessa uppföres och beskrifves såsom egen art *J. atratus* Krock., hvilken står imellan *J. acutiflorus* och *articulatus*. — Öfver släktet *Rumex* meddelas flera anmärkningar; *R. divaricatus* L. (*R. obtusifolius* Wallr., hvars *R. silvestris* är Linnés sannskyldiga *R. obtusifolius*), *R. conspersus* Hartm. (*R. confertus* Willd.?), *R. domesticus* Hartm. och *R. Héppolapathum* Fr. diagnosticeras och beledsagas med uplysningar. *Saxifraga adscendens* L. beskrifves; den är samma som *S. controversa* Sternb. *S. petræa* Gunn., hvilket redan Koch förmodat, och Förf. bestyrkt genom jemaförelse med exemplar i Burseri af Linné citerade och i Upsala förvarade herbarium. — Öfver nat. familjen *Alsineæ* lemnas intressanta anmärkningar och de till gruppen *Sperguleæ* hörande släkten karakteriseras. Ref. tror sig göra läsarne ett nöje med att här uptaga dessa karakterer. *Halianthus* Fr. Flos anisomerus; sep. & pet. 5, sed styli & carpophylla 3; capsula sex-costata (3 angulis prominentibus, lateribus canaliculatis) sed in valvulas 3 modo dehiscens; semina obovata. — Herba succosa foliis planis exstipulatis. — *Alsine* Wahl. Flos anisomerus; sep. & pet. 5; styli & carpophylla 3, rarissime luxuriante additione 4; caps. in totidem valvulas ac stylos & carpophylla (enervia) dehiscens; semina reniformia. — Herbæ foliis linearibus exstipulatis. — *Sagina* L. em. Flos isomerus; sepala, styli & capsulæ valvulæ 5, mutillave subtractione 4. Semina reniformia, immarginata. — Herbæ foliis linearibus exstipulatis. — Species

Succ. *A: Pentameræ*: 1. Sp. *nodosa* L.; 2. Sp. *subulata* Sw.; 3. Sp. *nivalis* Lindbl. (denna beskrifves); 4. Sp. *saginooides* L. 3. *Sagina saxatilis* Wimm. — *B: tetrameræ*: 5. Sag. *procumbens* L.; 6. Sag. *stricta* Fr.; 7. S. *ciliata* Fr. — *Spergula* L. em.: Flos isomerus; sep., pet., styli & valvulæ 5; semina orbiculata marginata. — Herbæ succulentæ, fol. discretis fasciculatis cylindricis semper stipulatis. — *Lepigonum* Fr. Flos anisomerus; sep. pet. 5, sed styli & valvulæ nerves 3; semina pyriformisubrotunda marginatave. — Herbæ succosæ, foliis discretis oppositis cylindricis stipulatis. — Följande arter beskrifvas: 1. *Lep. rubrum* Fr. & Vahlb.; — 2. *Lep. medium* Fr. — 3. *L. salinum* Fr. (Ar marina *Fl. Dan. & Auctt. nec L.* — *Lep. medium* Vahlb. *Gothob.*) — 4. *L. marinum* Fr. (Ar. rubra marina L. — A. marginata DC. — A media *Auctt. nec Linné*); dessa alla beledsas af uplysande kritiska anmärkningar. — *Lychnis affinis* J. Vahl från Alten i Finmarken beskrifves. — Likaledes *Sedum hybridum* L. från Egeberget utmed Kristiania i Norge (alldeles icke "in alpinis"). — Af *Agrimonia Eupatoria* anföres en form *procera* (A. *procera* Wallr.) af Arrhenius funnen vid Helsingborg o. fl. st. — Öfver de svenska arterna af släktena *Rosa* (afdelningen *Caninæ*) och *Rubus* meddelas dispositioner, hvarvid ock diagnoser till de fleste *Rosæ caninæ* lemnas; *Rubi* äro uppställda efter Arrhenius, som numera antagger *R. discolor* och *Radula* såsom skiljda arter. — Af *Potentillæ* framställas utförligt *P. sordida* Fr. med varr. *adscendens* (*P. argenteæ* var. *Vulgo*) och *humifusa* (*P. Güntheri* Pohl); och *P. intermedia* L. nec aliorum, till hvilken höra varr. *campestris* (*P. arg.* var. *virescens* Fr. *Nov.*) och *arvensis* (*P. collina* e Scania). — En ny underart af *Hepatica triloba* beskrifves under namn af *H. glabrata*: glaberrima, fol. reniformibus trilobis, lobis apiculatis, sepalis spathulato-lanceolatis, ovariis carpellisq. glaberrimis. Åtved Ostrogothiæ. — Af *Thalictra* beskrifvas utförligt: *Th. minus* L. (vestra kusten från Öresund till Jedderen); *Th. Kochii* Fr. (*Th. collinum* Koch. *Th. saxatilis* Schleich. *pro p.*) (från Gottland); *Th. flexuosum* Bernh. med varr.: *collinum* (*Th. coll.* Wallr. *Th. flex.* Reich.) och *dumosum* (*Th. majus*

Koch Bot. Zeit., Reich., Th. capillare Reich.) (Slitö på Gottland); *Th. kekemense* Fr. Fl. Hall. med varr. *gracile* (Th. flayi var. *Vulgo*) och *ramosum* (Th. flav. β . *Wahlb. Fl. Lapp. Th. majus Fl. Söu.*) (Lapp. arctica). — Ref. hoppas, att fortsättningen af detta intressanta, för Skandinaviens Flora högst vigtiga arbete oförditrojligen skall utkomma.

18. 1. *Äro Naturvetenskaperna något bildningsmedel? En literär stridsfråga framställd af E. Fries. Ups. 1842. 40 sid. 8:o.*
2. *Grunddragen af Aristotelis Vextlära; af E. Fries; Ups. 1842. 48 sid. 8:o.*
3. *Öfver vexternas namn. Af E. Fries. Ups. 1842. 64 sid. 8:o.*
4. *Vårren. Botanisk betraktelse af E. Fries. Ups. 1842, sid. 1—32.*

Icke någödet af de under sednare åren utkomna arbeten har skänkt Ref. så hög njutning och sannt nöje, som dessa nu upräknade småskrifter, hvilka äro ämnade att i förening med åtskilliga andra mindre afhandlingar under gemensam titel utlemnas i bokhandeln; en åtgärd, hvilken Ref. icke kan annat än på det högsta gilla; och han skulle önska, att Förf. i denna samling äfven ville uuptaga sina öfriga populära afhandlingar, hvilka han tid efter annan i Upsala utgifvit i disputationers form, och hvilka äro snart sagdt omöjliga att erhålla, åtminstone här i södra Sverige; sålunda har Ref. än i denna stund ej varit i stånd att, oaktadt på mångfaldiga håll gjorda försök, kunna förskaffa sig afhandlinggen om sädesslagens hemland, äfvensom andra under Professorrens præsidium utgifna disputationer.

Då Ref. nu går att redogöra för dessa afhandlingar, stadnar han i största villrådighet, huru han härvid skall gå till väga; de äro så intressanta, så på en gång genomträngda af den djupaste genialiska blilick icke allenast i vexternas, utan i hela naturens och vetandets verld, och författade i ett så äkta poetiskt, men derjemte enkelt och från allt yttre glitter och fåfänglig flärd fritt språk, aatt han helst skulle önska att helt och hållet af-

skrifva dem, då det är omöjligt att i något utdrag återgifva den mängd af herrliga åsigter, tankar och antydningar öde innehålla, eller gifva föreställning om det sköna språk hvarpå de äro affattade. Han får dock fullgöra sitt kall, under upmaning till alla sina läsare att sjelfve skaffa sig dessa afhandlingar, försäkrad att enhvar, som eger ett för naturen öppet sinne, skall derur hämta lika så mycken tillfredsställelse och njutning som Rief.

I förordet till No 1 bland dessa skrifter antyder Förf. i förbigående naturvetenskapernas förhållande till religionen och de afvägar, hvartill de, *ensidigt* upfattade, kunna leda, under det de i sjelfva verket högre än alla andra verldsliga kunskaper leda till ett sannt religiöst sinne; och derefter huru felaktigt det är att förnedra dem till en blott materialistisk ståndpunkt; de utgöra motsatsen dertill; ty "är humanistisk detsamma som det rent menskliga, kan väl intet studium vara mera humanistiskt än naturens; den är hela mensklighetens skolla, tills man dimitteras till evighetens universitet". Äfven tilläggas några ord om sättet, huru naturvetenskaperna skulle kunna ingå såsom ett väsendtligt undervisningsämne vid gymnasierna utan att lärarnes antal ökades. — I sjelfva afhandlingen kastas först några blickar på naturvetenskapernas och den menskliga kulturens historia och framsteg, hvilka sammanfalla till ett, hvarefter Förf. öfvergår till betraktande af de anledningar, som det oaktadt kunnat orsaka, att man satt i fråga naturvetenskapernas rättighet att anses såsom ett bildningsmedel, hvilka Förf. finner dels hos deras idkare sjelfva, deri nemligen att de i stridem endast fordrat att blifva tolererade, äfvensom att de begått det misstaget, att kalla naturvetenskaperna företrädesvis praktiska och deri söka beviset för deras vetenskapliga värde; dels ock i ännu högre grad hos naturalhistoriens vedersakare, hvilkas yrkanden hufvudsakligen ha sin grund i obekantskap med naturvetenskapernas verkliga väsende; isynnerhet i förväxlingen af naturlära och naturalhistorien, "tvenne kunskapsarter till sin utgångspunkt, behandling och riktning vida mer motsatta än filosofi och teologi"; till den förra höra Astronomi, fysik, kemi med sina underafdelningar; dessa, som utgå från matematiken, afse egentligen den

liflösa naturen och, då de uptaga derjemte den organiska, "hvarken få eller kunna de behandla den annorlunda än som oorganisk". Naturhistorien åter hörer, "som sjelfva namnet säger, till de historiska disciplinernas sfer, hvilkas upgift är att upfatta lifvet och handlingen"; "de utgå från det enskilda; utvecklingen leder först till ideer; deras karakter är resignation under högre lagar, som de hvarken kunna leda eller beräkna; deras närmasste ändamål är en skyddande vård öfver människans och den organiska naturens lif". Förf. framställer ett försök att schematisera de särskilda kunskapsarterna, hvilka sönderfalla i hufvudafdelningarne: strängt vetenskapliga och Historiska; de förra åter i Matematiska och Filosofiska; de sednare i Biologiska och Teologiska. Derefter öfvergår han till ådagaläggande af naturvetenskapernas företräden såsom bildningsmedel: de upöfva minnet och förståndet; men derjemte tvinga de till självverksambet, utbilda den egna iakttagelseförmågan, medföra lefnadsfriskhet, ökad kraft och andlig helse, men leda också till sann resignation och förädla derigenom hjertat. — Vidare anmärkes, att i saknad af "positiva grunder, hvarföre icke naturvetenskaperna skulle vara något lämpligt bildningsmedel, hafva de obotfärdige desto flera förhinder för dem"; dessa genomgås och vederläggas; särdeles det påståendet, att naturvetenskaperna skulle leda till materialism, ateism, o. s. v.; det är just mot dessa som den sanna naturforskningen är det bästa vapnet, i sammanhang; hvarmed Förf. så träffande yttrar: "i vår enskilda mening är naturhistorien i detta fall (om våra sanguinska förhoppningar skulle ogillas hoppas vi tillgift för vår kärleks skull) i psykiskt hänseende, hvad skyddskopporne i fysiskt". Men "i hvad mått naturvetenskaperna äro bildande beror till hufvudsaklig del, liksom allt annat vetande, på metoden för deras inhämtande och studium", med afseende hvarpå Förf. allvarligt uttalar sig mot deras afhandlande abstracte och via mathematica, äfvensom att göra bekantskap med dem blott efter torkade exemplar och plancher. Naturen kan endast i den levande naturen studeras och på den empiriska vägen; botanikens studium bör hafva sin utgångspunkt från exkursioner, och taga sin början i

ungdomen, då sinnet är öppet för naturen; i detta sista hänseende förekomma sid. 31—37 på en gång sanna och varma reflexioner. — Författaren vidrörer till slut frågan om "naturvetenskapernas nytta, deras vigt både för samhället och den enskilde, deras oundgänglighet för vårt fysiska bestånd"; äfvensom han visar att "naturens betraktande är för den andligen friske ett djupt religiöst behof"; "ty likt det skrifna ordet är naturens bok i sin rikedom outtömlig; hvar och en som söker finner deruti hvad som bäst passar för honom: barnet frid, ynglingen slöhet och mångfald, mannen outtömliga ämnen för sin verksamhet, ålderdomen en högre vishet och ett högre hopp. På goda grunder kan man derföre kalla naturens rike en förgård till nådens: tyvärr! de fleste äro tillfredsställda af det förras sialiga njutning och yttre fågring, som är dess förgängliga del, men anade de blott, hvilken utsäglig vishet, "huru mycket skönt i hvarje åder af skapelsen och lifvet sig förråder", skulle de allvarligare söka "källan, den evigt klara."

Uti N:o 2 mötas vi först af en inledning (sid. 3—24), hvori Förf. lemnar några grunddrag af hufvudepokerna i Botanikens historia. Den äldsta, *Helleniska förntidens* naturforskare eller filosofer utmärkte sig genom "deras storartade diktan att upfatta universum som ett helt, utan att, som i våra dagar, först söndersplittra det för att sedan flicka det tillsammans, och deras djerfva fast misslyckade försök att i fria fantasier omskapa skapelsen eller att ur sitt eget inre utveckla naturen. — — Derföre blef hela den äldre naturforskningen en vetenskaplig hedendom, ett tjusande skimmer öfver tingens yta, som snart förbleknade; redan i Hellas' sednare dagar blef det bortskymdt af sensualism och materialism, som alltid göra sig högst gällande, när allmänheten tillvällar sig domsrätt i vetenskapliga frågor". Vetenskapen måste derföre börja ånyo och betrakta naturen i sin sjjelfverksamhet; detta skedde af *botanikens fäder* i 16:de seklet; "utan något system äro likväl deras arbeten något helgjutet, fastt i råa former; ty de äro frukterna af ett helt lifs rastlösa forskning". Snart inträdde en mannaålder, då "den passiva naturforskningen syntes icke blott för mödosam, utan ock för enkel och okonst-

lad; då man helre samlade och beräknade sina mes genom fädrens flit förvärfvade materiela skatter, och sökte så mycket, men med så litet eget besvär, som möjligt, öka de sanma = *Botaniska folianternas ålder i Bauhinernas, Morisois, Raji dagar*; då man trodde sig vext den gamle läromästaren, naturen, öfver hufvudet, eller med anatomi och experimental-fysiologi sökte tvinga densamma till spasmodiskt afgifna svar på spetsfundigare frågor. Men som ingen levande ande genomströmmade de hopade materialernas massa, stelnade dess enskilda delar af vinterkyla; sjelfva arterna, det första och enklaste, bortfölla som löfven om hösten; till och med de anatomiska och fysiologiska upptäckterna förklarades för en synvilla under den som vetenskapens krisis så märkvärdiga *Tournefortska* perioden, under hvilken likväl den egentliga inre lifskraften frambröt i nya knoppar och frön (släktbegreppets utbildning, sexual-teoniens fastställande), för att herrligare utslå i den nya vetenskapens vår, hvars förkunnare *Linné* var. Genom honom icke blott återställdes det speciela till sitt värde, eller rättare, jennvigten mellan detta och det generela återställdes, utan det aldra viktigaste var, att *Linné* återvände till fädernas passiva forskningsart. — "Enligt tingens eviga kretslopp har vetenskapen efter *Linné* både mognat och åldrats, så att den knapt mer förmår upbära alla sina lemman; herbarii-studier uttränga forskningen på fältet, den anatomiskt-mekaniska fysiologien den löftesrikare biologien, analysen syntessen, så att mången i litteraturens ymniga nederbörd tror sig redan känna vinterkylan och med författaren torde längtansfullt emotse en ny *Linneansk* vår, en kommande vetenskapens förnying, som i lefnadsfriskare former införlifvar föregående åldrars rika, fast något brokiga erfarenhet. Till detta mål leder likväl hvarken hopandet af nya detaljer eller utgallrande af dem som redan medtynga alla vetenskapens grenar, än mindre förkastelse öfver de delar och riktningar, som icke äro våra, utan den, som vill förbereda en sådan, måste först med *Archimedes* söka och med *Linné* finna en fast, men enkel stödjepunkt utom eller rättare öfver den nuvarande vetenskapen". Förf. anser att denna grundlägges genom "upfattningen af det typiska

(eller centrala), skillnaden mellan naturalsterns anallogi och afinitet, arternas biologiska bestämmande". — Förf. visar hvad som var det verkliga stora i Linnés reform och hvad som beredde den så allmänt insteg och bifall. Men med hans artificiella system lade denna riktning nått sin höjd och "man sökte alltmera återvinna de naturliga systemernas frihet". Linné sjelf insåg "att ett naturligt system måste efter honom blifva den efterföljande tidens problem; och Linnés storhet hvilar låmgt mindre på dess sexual-system, än dess klarare insigt i det fulländade naturliga systemet (en kommande tids problem) äm alla dess föregångare och hardt nära efterföljare, hvilkas naturliga systemer äro tidens ensidiga riktning, som mer afser materiel än ideel utbildning, mer karakterer som kontroller, äm inre organisk enhet, kraft och lif". — Efter denna exkursion öfver botanikens historia, framställer Förf. några drag till karakteriserande af Aristoteles och ådagaläggande af den snilllets blick, hvarmed han upfattade fenomenerna, och hvarmed han leddes till upptäckande och uttalande af så många stora sanningar, som först i nyare tider blifvit insedde och upgifna som nya viktiga upptäckter. "Han började sin bildningsbana med botaniska exkursioner" och genom sin store discipel Alexanders frukostighet och ynnest var han satt i tillfälle att kring sig samla alla sällsynta naturalster från hela dennes stora rike. Förf. visar, att man hitills med orätt förbisett Aristotelis åtgörandet i Botanik eller och alltför mycket nedsatt dem. Aristoteles egna arbeten i denna vetenskap äro förlorade; resultaten af hans speciella forskningar äro väl upptagna af *Theophrastus Eresius*, men man saknar här Aristotelis snille. I de skrifter, som ännu äro i behåll af Aristoteles, finnas flera spridda drag, som ordnade kunna lemna en öfversigt af hans vextlära. Professor Wimmer har samlat och publicerat dessa; och det är efter demma samling, som Förf. här (sid. 25—42) lemna grunddragen af Aristotelis åsigt rörande vexterna. — Dessa delar Förf. under följande rubriker: 1. Öfver vexternas lif i allmänhet och i jämförelse med djurens; 2. Vexternes yttre organer och deras betydelse. 3. Vexternas vegetationsprocess. 4. Vexternas fortplantning. —

Såsom ett bihang lemnar Förf. (sid. 43—48) åtskilliga upgifter öfver den höga ålder, som träd kunna upnä, och ivrigt genom de äfven i historiskt hänseende kunna blifva af vigt; såedes kan man t. ex. genom att räkna årsringarne hos ett träd som upvext på en ruin eller dylikt bestämma minimum för dens ålder.

Den afhandling, hvars titel här ofvan under N:o 3 är uptagen, sysselsätter sig med ett helt annat ämne, men återgifver icke de föregående i intresse, och det så mycket mera som detta ämne icke förut särskildt behandlats eller genomfört, ehuru viktigt dett är, särdeles i närvarande period, då en babylonisk namnförbisstring och namnförändring hotar uplösa hel lotaniken, så framt icke kraftig och snar hjälp mellankommer, och det är beredande af en sådan, som utgör syftet för denna afhandling. — Denna sönderfaller i 3 kapitel, af hvilka det första, som har till öfverskrift *vextnamnens etymologi* (sid. 5—19) i hufvudsaken öfverrensstämmer med den uppsats, som under denna titel är införd i *Botan. Notiser* 1841 N:o 6, med några tillägg. — Andra kapitlet innehåller: *utkast till vextnamnens historia* (sid. 20—35). Förf. visar här att de älte grekiske författare, äfvensom de vid vetenskapens pånyttfödelse, icke sjelfve bildade vextnamn utan hämtade dem ur folkets mun, så att man vid förklaringen af dem liksom litet har fullständigt hjälpmedel i blotta språkkunskapen, som då fråga är om derivationen till en hel mängd namn på växter, som lefver i vår allmoges mun; i allmänhet kan man ej derivera dem ur ännu befintliga stamord. Namnen voro ursprungligen kollektiva för flera snarlika föremål, men alltsom dessa närmare särskiljdes förändrades de förra och förlorade slutligen alldeles sin ursprungliga betydelse; detta skedde på två sätt, antingen så att det kollektiva namnet öfverfördes blott till ett visst bestämdt slag, eller ock öfvergick till ett nomen appellativum för alla derunder innefattade slag, hvilket väl oftast var fallet; man urskiljde då dessa slag med adjektiver, motssvarande våra speciesnamn, men slutligen bortföll det kollektiva ursprungliga och endast det sednare tillagda epitetet blef quarr (man skref ännu i 17:de seklet *herba moschatellina*, *h. paris*, *h. orientalis*, o. s. v.). Detta epitet var vanligast

ett adjektiv, hvilket stundom till slut antog en substantiv form, sedan substantivet sjelf bortfallit. Detta sista bestämde vextnamnens genus; så t. ex. äro alla gräsnamn af latinskt ursprung neutrer, emedan *gramen* eller *frumentum* utgjorde det bortfallna substantivet; de grekiska åter feminina, emedan *χλόη* der bortfallit; nannen för större gräsartade vexter åter äro maskulina, emedan *Καλαμος* der förstås under. — Mera sammansatta namn äro af sednare ursprung. För utländska vexter bibehöllos de namn, hvarunder de erhållits, eller ock tillades ett adjektiv utmärkande landet eller stället, hvarifrån de kommit;; deremot var bruket att efter personer upkalla vexter i äldre tider okänt; det börjades först i medeltiden, då helgon upnämudes, äfvensom gamla testamentets personer. — Nyare botanikens fäder och restauratörer sökte att jemte återfinnandet af de gamles vexter återställa de förlorade klassiska namnen, men i brist derpå hämtade äfven de ur folkets mun benämningar, som öfversattes på latin eller grekiska. Under denna tid upkom en mängd barbariska namn såsom alla som slutas på — *oides*, — *astrum*, — *ella*, — *ago* &c. — Tredje kapitlet (sid. 35—64) framställer »*Linneanska reformen af nomenklaturen*». Förf. äddagalägger *Linnes* stora förtjenster i detta afseende förnämligast genom införandet af de logiska artdefinitionerna och fixa artnamnen. För dessa upstälde han likväl icke några lagar; några sådana söker Förf. här framställa, för hvilket ändamål han betraktar artnamnen 1: till deras form; 2: till deras betydelse; 3: förändring; 4: prioritet; 5: auktoritet och principen för deras uttredning; 6: synonymik. Att här särskildt redogöra för dessa lagar vore att afskrifva en stor del af arbetet, till hvilket Ref. på det enträgnaste får hänvisa alla, hvilka ordning, reda och reedlighet i botaniska studiet ligga om hjertat.

Af N:o 4 har Ref. ej tillgång till mera än 2 arkk, hvilka med åtskilliga tillägg och utförligare utvecklingar innehålla hufvudsakligen hvad Prof. Fries öfver detta ämne anført i tvenne uppsatser införde i Bot. Notiser (1839 N:o 1 och 1840 N:o 5). Ref. anser sig böra upskjuta redogörandet för denna afhandling, tills den komplett kommit honom tillhanda.

19. *Herbarium normale Plantarum rariorum & criticarum Suecicæ Fasciculus VII. Curante E. Fries. Upsaliæ 1840.*

Enligt hvad som står att läsa så väl på omslaget som på innehållsförteckningen, skulle denna fascikel redan år 1840 vara publicerad, hvilket dock icke lär ega sin fulla riktighet; ty utan att fästa afseende på, att oaktadt all tröghet och långsamhet, som i fråga om kommunikation eger rum inom Sverge, dock mera än $1\frac{1}{2}$ år synes vara alltför lång tid för att från Upsala erhålla ett paket sändt hit till Lund, så finnes en annan omständighet, som i högre grad talar för antidateringen; den nemligen, att den innehållsförteckning, hvilken, meddelad af Prof. Fries under sista tredjedelen af förra året, blef i N:o 10 af Botaniska Notiser för Oktober månad 1841 införd, ej alldeles öfverensstämmer med innehållet af den nu sent omsider oss tillhandakomna Fascikeln och den dermed åtföljande "conspectus". Detta är ock anledningen hvarföre Ref. lär återkommer till denna fascikel, och anser han sig här böra meddela en upgifft på de i densamma lemnade vexter samt de ställen, hvarest de enligt de åsatta etiketterna äro samlade:

1. *Chrysanthem. maritim.* Fr. (Matric. marit. L., Retz., Rajus.) — "Scania e Kullaberg in Hort. Lund introducta".
2. *Filago montana* L. Upsala.
3. *Scorzonera humilis* L. Skara Vestrogot.
4. *Leontodon hispidum* L. α . Kinnekulle Vestrog. β . folia: Krageholm Scania.
5. *Carduus nutans* L. Upsala.
6. *Anchusa officinalis* L. a. b. Upsala.
7. *Ballota nigra* L. Lund.
8. *Galeopsis tetrahit v. pallens* Fr. Upsala.
9. *Mentha viridis* L. — a. glabrata. b. canescens. Ostrogothia.
10. *M. piperita* L. culta.
11. *Rhinanthus major var. angustifolia*. Wik Upland.
12. *R. minor v. angustifolia*. Upsala.
13. *Sinapis alba* L. Wessige Halland.
14. *Sisymbrium thalianum var. lyratum* Koch. Strengnäs Suderm.
15. *Arabis arenosa* Scop. var. *borealis* Fr. Norrköping Ostrog.
16. *Arabis alpina* L. Åreskutan Jemtland.
17. *Cardamine bellidifolia* L. Åreskutan Jemtl.
18. *C. hirsuta v. clandestina* Fr. Kärna Ostrog.
19. *Camelina silvestris* Wallr. Upsala.
20. *C. sativa* Crantz. Upsala.
21. *C. dentata* Pers. Vinnerstad Ostrog.
22. *Thlaspi alpestre* L. Norrköping Ostrog.
23. *Thalictrum minus* L. pr. p. Amundholm Bohuslæ.
24. *Th. flexuosum* Bernh. Slitö Gottl.
25. *Th. Kochii* Fr. (Th. collin. Koch nec Wallr.) Vänge Gottl.
26. *Ranunculus Philonotis* Ehrh. Burs Gottl.

- 27. *R. ovalis* L. Nordkap. — 28. *R. pygmaeus* Sol., Wahlb., Jemtland. — 29. *Hypericum tetrapterum* Fr. Skåne. — 30. *H.*, *pulchrum* L. Helsingör Dan. — 31. *Dianthus deltoides* v. *glaucus* Sm. Hornborgs slöt Bohusl. — 32. *Silene anglica* L. Malmö Scan. — 33. *Stellaria palustris* Retz. Upsala. — 34. *St. alpestris* v. *paniculata* Fr. Karesuando Lappon. — 35. *Cerastium trigynum* Vill. Kåbdäwanka Lapp. — 36. *Tifilium hybridum* L. Upsala. — 37. *Medicago sativa* L. Malmö Scan. — 38. *M. silvestris* Fr. Upland. — 39. *M. silv.* v. *procumbens* Fr. Upsala. — 40. *M. falcata* L. Upland. — 41. *Vicia Orobus* DC. Egersund Noregia. — 42. *Vicia cracca* v. *leptophylla* Fr. Upsala. — 43. *Rosa duetorum* Thuill. Upsala. — 44. *R. mollissima* Willd., Upsala. — 45. *R. cinnamomea* L. Eggholm Upland. — 46. Ejusdem *varr.* Upland. — 4 b. "*R. mutica*" Fl. Dan. sec. Reichenb. culta. — 47. *Rubus prinosus* Arrhen. Örebro Smol. or. — 48. *R. corylifolius* Sm. Örebro Smol. or. — 49. *Potent. sordida* Fr. Öland. — 50. *P. sord.* var. *Güntheri* Fr. Öland. — 51. *P. intermedia* L. Upsala spontanea. — 52. *Potterium Sanguisorba* L. Gottland. — 53. *Polygonum mite* Schrank var. — 54. *Rumex conversus* Htn. Stockholm. — 55. *R. domesticus* Htn. Upsala. — 56. *R. crispus* L. a & b *nudus*. Upsala. — 57. *R. divaricatus* L. Skåne & Upsala. — 58. *Salix Lapponum* L. Torneå Lappmark. — 59. *S. cinerea* L. Upsala. — 60. *S. aurita* L. Upsala. — 61. *S. sillesiaca* Willd. Thorup Island & culta. — 62. *S. Capreo-silesiaca* Upsala. — 63. *S. nigricans* v. *borealis* Fr. — 64. *S. pyrenacia* var. *norvegica* Fr. Filefjeld Noreg.; Helagsfjällen Jemt. — 65. *Orchis incarnata* L. Gottland. — 56. Ejusd. var. *alba* Afzel. Fil. Gottland. — 67. *O. latifolia* L. Gotthand. — 68. *O. angustifolia* Reichb. Gottland. — 69. *Allium sibericum* L. Hort. Ups. sponte. — 70. Ejusd. var. *roseum*. Vätö Upland. — 71. *Juncus acutiflorus* Ehrh. Stockholm. — 72. *J. nodulosus* Whlbg. minor Venern Vestrog. — 73. *J. bufonius* v. *fasciculatus* Koch. Upsala. — 74. *Luzula arcuata* (Whlbg) Åreskutan Jemt. — 75. *Carex ericetorum* Poll. var. Upsala. — 76. *C. distans* L. Gottland. — 77. *C. punctata* Gaud. . . . — 78. *C. vaginata* Tausch. . . . — 79. *C. livida* Willd. Junkil Upsala. — 80. *C. rariflora* Sm. Stuedalen Noreg. — 81. *C. silvatica* Huds. Kinnekulle Vestrog. — 82. *C. remota* L. e. l. — 83. *C. canescens* var. *robustior* Blytt. Voss Noreg. — 84. *C. Blyttii* Fr. var. *maclenta*, & 85 var. *vitis* Aamot Österdalen Noregia. — 86. *C. parallela* Smft Stuedalen Noreg. — 87. *Blyttia suaveolens* Fr. Ringebu Gutbrandsdal Noreg. — 88. *Stipa pennata* L. Åsaka Vestrogot. — 89. *Avena intermedia* Lindgr. Lidköping Vestrogot. — 90. *A. agrostidea* Fr. Lapp. Tornens. — 91. *Poa sudetica* v. *remota* Fr. Kristiania Noreg. — 92. *P. trivialis* L. var. Upsala. — 93. *P. depauperata* (Brown?) Blytt: Dovre Noreg. — 94. *Bromus inermis* Leyss. Up-

land. — 95. *B. pratensis* v. *simplex* Fr. Upsala. — 96. *B. mollis* L. a & b *lejosditchys*: Upsala. — 97. *B. hordeaceus* L. Upsala. — 98. *Elymus geniculatus* Curt. Halmstad Halland. — 99. *Equisetum riparium* Fr. Lidköping Vestrogoth. — 100. *Chara gracilis* Sm. Upsala

De lemnade vexterna äro, åtminstone i Referensens exemplar af denna fascikel, i allmänhet fullständiga och instruktiva; de åtföljande etiketterna innehålla flera intressanta iinärkningar och upplysningar, bland hvilka de fleste ännu fullständigare meddelas i den här förut anmälda *Mantissa Novul. tertüa*, som är att betrakta såsom en kommentarie till *Herbarium normale* och båda tillhoppa utgöra de för skandinaviska floran viktigaste arbeten som på flera år utkommit. Enhvar botanikers vän önskar, att Prof. Fries måtte under ännu många år få libehålla orubbad hielsa och derjemte ledighet för att genom dessa och andra arbeten i ännu högre grad öka de redan oskattbara förtjenster han förvärfvat sig om Nordens flora.

Prof. Fries har meddelat Ref. den tryckta innehållsförteckningen till den redan färdiga, fastän hit ännu icke ankomna åttonde fasciklen af Herb. norm.; Ref. tror sig göra sina läsare ett nöje genom att här aftrycka densamma.

1. *Erigeron dröbachense* Müll. — 2. *E. alpinus* L. — 3. *E. uniflorus* L. — 4. *Lactuca Scariola* L. — 5. *L. Scar. v. mitis* Fr. — 6. *Campanula patula* L. — 7. *Lobelia Dortmanna* L. — 8. *Hyoscyamus niger v. agrestis* Fr. — 9. *Gentiana serrata* Rottb. — 10. *G. campestris* L. — 11. *Utricularia neglecta* Lehm. — 12. *Primula scotica* Hook. — 13. *P. finmarkica* Jacq. — 14. *Androsace septentrionalis* L. — 15. *Armeria elongata* Hoffm. sub Stat. — 16. *Chaerophyllum bulbosum* L. — 17. *Conioselinum tataricum* Fisch. — 18. *Helosciadium inundat. v. fluitans* Fr. — 19. *Erysimum hieracifolium* L. — 20. *E. alpinum* Sm. sub Cheir. — 21. *Nasturtium Armoracia* Fr. — 22. *Draba laxa* Lindbl. — 23. *D. scandinavica* Lindbl. — 24. *D. Dovrensis s. incanohirta*. — 25. *Corydallis solida* * *laxa* Fr. — 26. *C. pumila* Koch. — 27. *Ranunculus arvensis* L. — 28. *R. Aconitifolius* L. — 29. *Anemone silvestris* L. — 30. *Viola hirta* L. v. *rhizodes*. — 31. *V. palustris* L. — 32. *V. pal.* * *Scannica* Fr. — 33. *Malva rotundifolia* L. — 34. *M. vulgaris* Fr. — 35. *Stellaria humifusa* Rottb. — 36. *Lepigonum rubrum* Fr. var. — 37. *L. medium* Fr. — 38. *L. marinum* Wahlb. — 39. *Saxifraga adscendens* L. a. *ib.* — 40. *S. rivularis* L. — 41. *Epilobium tetragonum* L. — 42. *Ep. tetrag. v. obscurum* Schreb. — 43. *E. pubescens* Roth. — 44.

E. alpinum L. em. a. b. — 45. *Rosa canina* v. *spæca* Fr. — 46. *R. laxa* Reiz. — 47. *Rubus Radula* Weilh. — 48. *R. discolor* Weilh. — 49. *Andromeda calyculata* L. — 50. *A. tetragona* L. — 51. *A. Hypnoides* L. — 52. *Blitum virgatum* v. *Chenopod.* — 53. *Atriplex pattula* L. — 54. *A. hirsuta* L.! — 55. *A. calotheca* Rafn. — 56. *A. prostratae affinis.* — 57. *Ulmus campestris* v. *glabra* Fr. — 58. *Salix acutifolia* Willd. — 59. *S. lanata* Linn. — 60. *S. phylicifolia* L. herb.! Smith. — 61. *S. phyl. * tenuifolia* L. — 62. *S. nigrians* v. *eriocarpa* Koch. — 63. *S. Myrtilloides* L. — 64. *SS. herbaceæ * fruticosæ* Fr. — 65. *Epipadis media* Fr. — 66. *E. rubra* All. — 67. *Potamogeton curvifolius* H. — 68. *P. crispus* L. — 69. *Allium arenarium* L. — 70. *Luzula glabrata* Hopp. — 71. *Carex vesicaria* v. *alpigena* Fr. — 72. *C. salina* Nhlmb. — 73. *C. stricta* Good. — 74. *C. acuta* L. — 75. *C. acuta * personata* Fr. — 76. *C. vulgaris* Fr. — 77. *C. rigida* Good. a. b. — 78. *C. caespitosa* Linn.! — 79. *C. Buzbaumi* Whlmb. — 80. *C. leporina* Linn. — 81. *C. leporinae* varr. — 82. *C. festiva* Devey. — 83. *Calamagrostis Epigejos* varr. — 84. (*Cal. Epig. v. glauca* Blytt. — 85. *C. Halleriana* Gaud. — 86. *C. strigosa* Wahlb. — 87. *C. neglecta* A. stricta Tim. — 88. *C. negl. v. geniculata* Fr. — 89. *C. montana* Host. — 90. *C. sileatica* Schrad. — 91. *Aira alpina* L. — 92. *Hierochloa odorata* L. s. Holco. — 93. *Festuca ovina* L. a. b. — 94. *F. duriuscula* L. — 95. *Bromus — mollis affin.* Ludgr. — 96. *Brachypodium loliaceum* Fr. — 97. *Cystopteris crenata* Aspid. Sommerf. — 98. *Pteris aquilina* v. *pubescens* Afz. fil. — 99. *Equiset. arvense* v. *alpestre* Whlmb. — 100. *Chara crinita* Wallr.

20. *Plantæ cotyledoneæ Paroeciæ Rosagiæ Bro, quarum enumerationem, Præsidi E. Frøes, proponit A. G., Söderbaum. Pars posterior; p. 17—32. Ups Lefler & Sebell 1840. 8:o.*

Första afdelningen af denna specialflora, hvilken är författad af Stud. Schagerström, utgafs af denne under Prof. Fries's præsidium 1839 (se Bot. Not. 1840 sid. 127.). Den nu ifrågavarande sednare delen, som väl redas i Oktober 1840 publicerades, ehuru Ref. ej förr än i dessa dagar fått se den, är inrättad på alldeles samma sätt som den förra, hvaraf den innehåller fortsättningen från och med *Caryophyllæ* till och med *Gramineæ* enligt Fries's system; i noter äro uptagna vextstäl- len för sällsyntare arter och former, äfvensom en eller annan anmärkning, bland hvilka Ref. här blott vill anföra, att, ehuru i denna trakt förekomma allenast honstånd af *Stratiões aloides*, har Förf. dock ofta samlat *rhaccas e spatha deflexas* mot hvad Wahlenberg i Flora Suec. anmärker; det återstår att undersöka om frön kunna gro, för att sedn afgöra frågan, om de ståndarformiga nektarierna hos denna vext kunna fungera såsom ständare. — I ett bihang äro uppräknade en del sällsyntare vexter, hvilka väl ej anmärkts inom denna floras gebit, men som förekomma i närmast tillgränsande trakter.